

Obsah

I	Filosofické základy vědění a vědy	7
1	Věda a její postavení v rámci ostatních poznávacích činností (Karel Hauzer)	9
1.1	Mýtus, filosofie, víra	10
1.2	Věda jako vědění	13
1.3	Vědecké poznání a jeho struktura	15
1.4	Hermetická tradice	19
2	Problémy filosofie vědění a vědy od antiky po dobu moderní (Karel Hauzer)	24
2.1	Aristotelovo pojetí vědy	24
2.1.1	Syllogismus	24
2.1.2	Důkaz	25
2.1.3	Vědění nedokazované	27
2.2	Věda ve středověku	28
2.2.1	Povaha středověké vědy	28
2.2.2	Problém universalí	29
2.2.3	Existence obecnin	30
2.2.4	Řešení pomocí <i>analogia entis</i>	31
2.2.5	Occamova břitva	32
2.3	Moderní znovuzaložení věd	32
2.3.1	Ideál tradičního vědce	32
2.3.2	Moderní racionalita	34
2.3.3	„Obrat k subjektu“ a karteziánský svět	36
2.4	Hledání ztracené jednoty světa	37
2.4.1	Dvojí pravda	37
2.4.2	Dedukce, indukce, nutnost	38
2.4.3	Humův problém	38
2.4.4	Kantovo synthetické a priori	41
2.5	Millův indukcionismus a pozitivní pojetí vědy	43
2.5.1	Millova teorie indukce	43

2.5.2	Positivní pojetí vědy	46
Příloha: John Stuart Mill		47
	O indukci	47
	O universální příčinnosti	48
	Kánony indukce	49
Literatura k I 1,2		51
3	Současná filosofie a vědecké poznání	54
	(Zdeněk Bígl)	
3.1	Směřování k syntaktické a sémantické analýze jazyka vědy	54
3.1.1	G. Frege — Počátky sémantické analýzy jazyka	54
3.1.2	L. Wittgenstein — Logický obraz faktu je myšlenka. Obraz má se zobrazením společnou logickou formu zobrazení	55
3.1.3	Jazykové hry	57
3.1.4	Vídeňský kroužek — kritérium smyslu vědeckých výroků a empirická verifikovatelnost	59
3.1.5	Využití logiky při zkoumání jazyka vědy. Syntaktická a sémantická analýza jazyka vědy	60
3.2	Falsifikovatelnost jako kritérium demarkace mezi vědou a pseudovědou	61
3.2.1	Evoluční epistemologie	63
3.3	Fenomenologie jako přísná věda a Huserlovo pojetí krize evropských věd	64
3.4	Paradigma vědy a pojem vědecké revoluce	66
3.4.1	Ve vývoji vědy dochází ke střídání paradigmat	66
3.4.2	Pojem epistemologického zlomu u G. Bachelarda	68

3.5	Hermeneutika — nauka o porozumění	70
3.6	Postmoderní myšlení a věda	72

Literatura k I 3 74

II Člověk a společnost z pohledu filosofie (Zdeněk Bígl) 75

Úvodní poznámka	77
Společnost jako svět lidských skutků	77
Protiklad mezi přirozeným a smluveným	79
Spravedlnost znamená konat to, co komu náleží	80
Účelem státu je ctnostný život občanů	84
Nejen rovnost podle počtu, ale i podle hodnoty	87
Jaké jsou cíle pozemské a boží obce?	89
Nikdo si nemůže osvojovat právo rozhodovat za druhého bez jeho souhlasu	91
Úspěch vladařova jednání, které zajišťuje jeho moc, ospravedlňuje použití jakýchkoli prostředků	93
Stát vzniká na základě společenské smlouvy	96
Proč je třeba odmítnout umělé logicky vykonstruované společenské systémy?	100
Co má být v právu stále přítomné, aby bylo možné hovořit o právu?	101
Lidská práva	104
Starat se o své zájmy současně umožňuje uspokojovat i zájmy ostatních	106
Co tvoří občanskou společnost?	109
Co se v občanské společnosti skrývá za vztahy mezi lidmi?	111
Sociální nauka katolické církve	113
Lidé se stávají vykonavateli i obětmi procesu, který považují za nutný a neodvratný	117

Nehledejme definitivní podobu dobra pro celou společnost, ale bojujeme proti určitému zlu a jeho konkrétním podobám	120
Literatura k II	124